

आदिवासी विकास विभागांतर्गत स्वयंसेवी संस्थांकडून चालविल्या जाणाऱ्या अनुदानित आश्रमशाळांमधील अतिरिक्त ठरलेल्या शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांच्या समायोजनाबाबतची कार्यपद्धती.

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक :-अआशा-२०१९/प्र.क्र.१०२/का-११
मंत्रालय, मुंबई -४०० ०३२.
दिनांक : ११ जून, २०१९

प्रस्तावना:-

आदिवासी विकास विभागामार्फत स्वयंसेवी संस्थांकडून अनुदानित आश्रमशाळा चालविण्यात येत आहेत. सदर स्वयंसेवी संस्थांना आकृतिबंधानुसार मंजूर कर्मचाऱ्यांचे १०० टक्के वेतन शासनाकडून देण्यात येते. तसेच प्रतिविद्यार्थी देय परिरक्षण अनुदान व आकस्मिक खर्च अनुदान हेही शासनाकडून देण्यात येते. सदर स्वयंसेवी संस्थांनी शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनानुसार आश्रमशाळा चालविणे आवश्यक असते. काही स्वयंसेवी संस्थांकडून अनुसुचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांसाठी चालविल्या जाणाऱ्या आश्रमशाळा शासनाच्या प्रचलित मार्गदर्शक तत्वानुसार चालविल्या जात नसल्यामुळे त्या आश्रमशाळांची मान्यता रद्द करण्यात येते. मान्यता रद्द केलेल्या अनुदानित आश्रमशाळेतील शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांचे समायोजन इतर अनुदानित आश्रमशाळेतील रिक्त पदांवर वेळोवेळी करण्यात येते. परंतु काही अनुदानित आश्रमशाळेचे व्यवस्थापन शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांना समायोजनाने रुजू करून घेत नाही. त्यामुळे अशा कर्मचाऱ्यांच्या वेतनाचा गंभीर प्रश्न निर्माण होवून त्यांचेवर उपासमारीची पाळी आलेली आहे. अनुदानित आश्रमशाळांच्या कर्मचाऱ्यांचे १०० टक्के वेतन शासन देत असताना व अनुदानित आश्रमशाळांतील अतिरिक्त ठरलेल्या कर्मचाऱ्यांचे अनुदानित आश्रमशाळांमध्येच समायोजन करण्याचे नियम असतानाही त्याचे पालन होत नसल्याने यासंदर्भात शासन आदेश निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:

मान्यता रद्द करण्यात आलेल्या अनुदानित आश्रमशाळेतील शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांचे समायोजन करताना खालीलप्रमाणे कार्यपद्धतीचे अनुपालन करण्यात यावे :-

- (१) संबंधित अपर आयुक्त यांनी शिक्षक संवर्गातील व इतर वर्ग- ३ संवर्गातील कर्मचाऱ्यांचे समायोजन अपर आयुक्त कार्यक्षेत्रात पद रिक्त असलेल्या अनुदानित आश्रमशाळेत मान्यता रद्द केल्याच्या तारखेपासून दोन महिन्याच्या आत करावे.
- (२) संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांनी समायोजन करतांना रिक्त असलेल्या पदाचा जातीचा प्रवर्ग, शिक्षकांच्या संदर्भातील विषय, इत्यादी बाबी लक्षात घेऊन सदर पद ज्या संस्थेमध्ये अधिक कालावधीपासून रिक्त आहे, अशा संस्थेमध्ये कर्मचाऱ्यांचे समायोजन करण्यात यावे.

(३) अपर आयुक्त कार्यक्षेत्रात रिक्त जागा नसल्यास शिक्षक व शिक्षकेतर संवर्गातील कर्मचाऱ्यांचे समायोजन इतर विभागात करण्यासाठीचा प्रस्ताव एक महिन्यात आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांच्याकडे पाठवावा. सदर प्रस्तावास अनुसरुन संबंधीत कर्मचाऱ्याचे समायोजन अन्य अपर आयुक्त क्षेत्रात करण्याची कार्यवाही आयुक्त, आदिवासी विकास नाशिक यांनी तीन महिन्यात करावी. सदरचे समायोजन करतानाही जातीचा प्रवर्ग, विषय इत्यादी आवश्यक बाबी विचारात घेऊन अधिक कालावधीपासून रिक्त असलेल्या संस्थेमध्ये समायोजन करावे.

(४) शिक्षकेतर वर्ग-४ संवर्गातील कर्मचाऱ्यांचे समायोजन प्रकल्प कार्यक्षेत्रातील रिक्त असलेल्या अनुदानित आश्रमशाळेत प्राधान्याने मान्यता रद्द करण्याच्या तारखेपासून ४५ दिवसाच्या आत संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांनी करावे.

(५) प्रकल्प कार्यक्षेत्रात वर्ग- ४ संवर्गातील (प्रयोगशाळा परिचर, स्वयंपाकी, कामाठी, शिपाई व मदतनीस) पदे रिक्त नसल्यास तसा प्रस्ताव प्रकल्प अधिकारी यांनी एक महिन्यात अपर आयुक्तांना पाठवावा. सदर प्रस्तावास अनुसरुन संबंधीत कर्मचाऱ्यांचे समायोजन अपर आयुक्त यांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील इतर अनुदानित आश्रमशाळेत तीन महिन्यात करावे. अपर आयुक्त कार्यक्षेत्रात वर्ग ४ संवर्गातील रिक्त पदे नसल्यास समायोजन इतर विभागात करण्याची कार्यवाही आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांनी चार महिन्यात करावी.

(६) मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांची अधिसूचना क्रमांक आरबी/टीसी/ई.१३०१३(४)/ नाटिफिकेशन-१/४७४/२०१४ दि. ०९ जून, २०१४ अन्वये महाराष्ट्र राज्यातील अनुसुचित क्षेत्र असलेल्या जिल्ह्यामधील अनुसुचित क्षेत्रामध्ये सरळसेवेने भरण्याची सर्व पदे (आदिवासी विकास विभागातील शिक्षक) आवश्यक शैक्षणिक अर्हता असलेल्या स्थानिक अनुसुचित जमातीच्या उमेदवारांमधूनच भरण्यात यावीत असे निर्देश दिलेले आहे. पेसा क्षेत्रातील अनुदानित आश्रमशाळेतील रिक्त पदांवर समायोजन करतांना तात्पुरत्या स्वरूपात वरील अधिसूचनेचा विचार करूनच समायोजनाची कार्यवाही करावी.

(७) मान्यता रद्द करण्यात आलेल्या अनुदानित आश्रमशाळेतील कर्मचाऱ्यांचे समायोजन करण्याची कार्यवाही प्राधान्याने करावयाची असल्यामुळे सदर कार्यवाही पूर्ण झाल्याशिवाय रिक्त असलेल्या वर्ग- ३ आणि वर्ग- ४ कर्मचाऱ्यांची पदे भरण्यासाठी अपर आयुक्त आणि प्रकल्प अधिकारी यांनी यापुढे पद मान्यता देऊ नये. पदमान्यता दिली असल्याचे निर्दर्शनास आल्यास संबंधित शिस्तभंगाच्या कारवाईस पात्र ठरतील.

(८) अतिरिक्त ठरलेल्या शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या समायोजनाची कार्यवाही वरीलप्रमाणे विहित कालावधीत करावी.

(९) स्वयंसेवी संस्थेमार्फत चालविण्यात येणाऱ्या अनुदानित आश्रमशाळा व्यवस्थापनास समायोजित केलेल्या कर्मचाऱ्यास रिक्त असलेल्या पदांवर रुजू करून घेणे बंधनकारक असेल.

(१०) ज्या अनुदानित आश्रमशाळांनी अशा समायोजनानुसार रिक्त पदांवर शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यास हजर करून घेण्यास नकार दिला किंवा टाळाटाळ केली असल्यास त्या आश्रमशाळेचे सदर पद व्यपगत करावे व शालार्थ प्रणालीमधून असे पद काढून टाकावे. सदरची कार्यवाही तातडीने करावी.

(११) मान्यता रद्द करण्यात आलेली आश्रमशाळा अन्य स्वयंसेवी संस्थेस ३ वर्षांपर्यंत हस्तांतरीत न झाल्यास ज्या अनुदानित आश्रमशाळेवर शिक्षकांचे समायोजन झाले आहे, तेथील सेवा शर्ती/ ज्येष्ठत्व लागू राहतील.

(१२) मान्यता रद्द करण्यात आलेल्या शाळेतील शिक्षकांचे समायोजन करताना त्यांच्या मुळ वेतनास संरक्षण राहील, मात्र अन्य भत्यांच्या बाबतीत त्या क्षेत्राकरीता राज्य शासनाने लागू केलेले भते त्यांना विहित नियमानुसार अनुज्ञेय राहतील.

(१३) अनुदानित आश्रमशाळेतील अतिरिक्त ठरलेल्या कर्मचाऱ्यांचे समायोजन योग्य पद्धतीने व विहित कालमर्यादेत करण्याची जबाबदारी संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास आणि प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांची राहील.

२. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेताक २०१९०६१११२५६४४०७२४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सु. ना. शिंदे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.४०० ०३२.
३. मा.मंत्री (आदिवासी विकास), मंत्रालय, मुंबई- ४०० ३२.
४. सर्व मा. मंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
५. मा. राज्यमंत्री (आदिवासी विकास), मंत्रालय, मुंबई:- ४०० ०३२.
६. सर्व मा. राज्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
७. सर्व मा. विधानसभा सदस्य.
८. सर्व मा. विधानपरिषद सदस्य.
९. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१०. मा. प्रधान सचिव, आदिवासी विकास, यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
११. मा. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
१२. आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक.
१३. मा. निबंधक, उच्च न्यायालय, मुंबई, / खंडपीठ नागपूर / खंडपीठ औरंगाबाद.

१४. आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे.
१५. सर्व जिल्हाधिकारी.
१६. सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, मुंबई / नागपूर / औरंगाबाद.
१७. अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य नागपूर / नाशिक/ ठाणे / अमरावती.
१८. शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१९. शिक्षण संचालक, (उच्च शिक्षण) महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
२०. सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.
२१. महालेखापाल (लेखा परिक्षा) / (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१, मुंबई
२२. महालेखापाल (लेखा परिक्षा) / (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-२, नागपूर.
२३. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
२४. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
२५. संचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई.
२६. सर्व उप सचिव/ अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२७. उप सचिव (व्यय-१४), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२८. निवडनस्ती (का-११) आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई:- ४०० ०३२.